

८. ग्रामपंचायतीने नाविन्यपूर्ण उपक्रम राबविणे.

पिरंगुट ग्रामपंचायतीने 'मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायत राज अभियानांतर्गत' गावाला आधुनिक आणि स्वयंपूर्ण बनवले आहे. स्वच्छता दूत आणि लोकसहभागातून स्वच्छतेचा जागर केला, तर जुनी घरे व टाक्यांवरील थीम पेंटिंगमुळे गाव सुशोभित झाले आहे. पाणी मीटर प्रणाली आणि घरपोच QR कोडद्वारे कर भरणा यामुळे प्रशासनात पारदर्शकता आली असून, 'ग्राम कनेक्ट' ॲपद्वारे नागरिक सुविधा डिजिटल झाल्या आहेत. शेतकऱ्यांसाठी अवजार बँक आणि मुला-मुलींच्या उज्ज्वल भविष्यासाठी मोफत कुस्ती प्रशिक्षण केंद्र सुरु करून पिरंगुटने शेती, क्रीडा आणि तंत्रज्ञान अशा सर्वच स्तरांवर क्रांती घडवून आणली आहे.

उपक्रमाचे नाव: स्वच्छता दूत लोकसहभागातून स्वच्छ गाव अभियान

नाविन्यपूर्ण उपक्रमाचा सविस्तर तपशील

“पिरंगुट ग्रामपंचायतीने स्वच्छता ही केवळ प्रशासनाची जबाबदारी नसून प्रत्येक नागरिकाचे कर्तव्य आहे, या विचारातून “स्वच्छता दूत” हा नाविन्यपूर्ण उपक्रम सुरू केला आहे. या उपक्रमाचा मुख्य उद्देश म्हणजे गावातील प्रत्येक नागरिकाला स्वच्छतेचा दूत बनवणे आणि गाव स्वच्छ, सुंदर व आरोग्यदायी ठेवण्यासाठी लोकसहभाग वाढवणे हा आहे.

पूर्वी गावात काही ठिकाणी कचरा टाकण्याच्या समस्या दिसून येत होत्या. सार्वजनिक ठिकाणी कचरा टाकणे, नियमांचे पालन न करणे यामुळे स्वच्छतेवर परिणाम होत होता. या समस्येवर कायमस्वरूपी उपाय म्हणून ग्रामपंचायतीने नागरिकांनाच जबाबदारी देण्याचा निर्णय घेतला आणि “स्वच्छता दूत” ही संकल्पना राबवली.

या उपक्रमांतर्गत पिरंगुट गावातील प्रत्येक नागरिक हा स्वच्छता दूत म्हणून कार्य करतो. जर कोणीही व्यक्ती सार्वजनिक ठिकाणी कचरा टाकताना आढळली, तर नागरिक त्या घटनेचा फोटो किंवा व्हिडिओ काढतात आणि तो पुरावा ग्रामपंचायतीकडे सादर करतात. ग्रामपंचायत त्याची पडताळणी करून संबंधित व्यक्तीवर ₹2000 दंड आकारते.

या दंडाच्या रकमेचे विशेष नियोजन करण्यात आले आहे. जमा झालेल्या रकमेपैकी काही हिस्सा पुन्हा स्वच्छता अभियानासाठी वापरण्यात येतो. त्यामुळे हा उपक्रम केवळ नियम अंमलबजावणीपुरता मर्यादित राहत नाही, तर त्यातून स्वच्छतेसाठी निधीही निर्माण होतो. हा एक self-sustaining model म्हणून विकसित झाला आहे.

उपक्रमाचे नाव: स्वच्छता दूत लोकसहभागातून स्वच्छ गाव अभियान

नाविन्यपूर्ण उपक्रमाचा सविस्तर तपशील

या उपक्रमामुळे गावात जबाबदारीची भावना निर्माण झाली आहे. प्रत्येक नागरिक स्वच्छतेबाबत जागरूक झाला असून “माझं गाव, माझी जबाबदारी” ही भावना रुजली आहे. नागरिक केवळ नियम पाळत नाहीत, तर इतरांनाही नियम पाळण्यास प्रोत्साहित करतात.

ग्रामपंचायतीने या उपक्रमासाठी जनजागृतीवर विशेष भर दिला आहे. ग्रामसभा, पोस्टर, सूचना फलक आणि सोशल मीडियाच्या माध्यमातून स्वच्छतेचे महत्त्व पटवून देण्यात आले. तसेच, नागरिकांना हा उपक्रम कसा राबवायचा याचे मार्गदर्शन करण्यात आले.

या उपक्रमाचे आणखी एक वैशिष्ट्य म्हणजे पारदर्शकता आणि तत्परता. नागरिकांकडून मिळालेल्या माहितीवर त्वरित कारवाई केली जाते. यामुळे नियमांचे उल्लंघन करणाऱ्यांवर नियंत्रण ठेवणे सोपे झाले आहे.

“स्वच्छता दूत” हा उपक्रम केवळ दंडात्मक कारवाईवर आधारित नसून तो एक सामाजिक चळवळ बनला आहे. गावातील लहान मुलांपासून ते ज्येष्ठ नागरिकांपर्यंत सर्वजण यात सक्रिय सहभाग घेत आहेत. यामुळे गावात स्वच्छतेची संस्कृती निर्माण झाली आहे.

हा उपक्रम “स्वच्छ भारत अभियान”च्या उद्दिष्टांना पूरक असून इतर गावांसाठी एक आदर्श मॉडेल ठरत आहे. कमी खर्चात, लोकसहभागातून आणि प्रभावी नियोजनातून स्वच्छता राखण्याचा हा उत्तम प्रयत्न आहे.

उपक्रमाचे नाव: स्वच्छता दूत लोकसहभागातून स्वच्छ गाव अभियान

उपक्रमातून साध्य झालेले परिणाम / लाभ

या उपक्रमामुळे पिरंगुट गावात स्वच्छतेच्या बाबतीत मोठा सकारात्मक बदल दिसून आला आहे. सार्वजनिक ठिकाणी कचरा टाकण्याचे प्रमाण लक्षणीयरीत्या कमी झाले असून गाव अधिक स्वच्छ व सुंदर बनले आहे. नागरिकांमध्ये जबाबदारीची भावना वाढली असून प्रत्येकजण स्वच्छतेबाबत सजग झाला आहे. दंडात्मक कारवाईमुळे नियमांचे पालन करण्याची सवय लागली आहे, तर जमा होणारा निधी पुन्हा स्वच्छता उपक्रमासाठी वापरला जात असल्याने गावाच्या विकासाला गती मिळाली आहे. ग्रामपंचायत आणि नागरिक यांच्यातील समन्वय वाढला असून प्रशासनावर विश्वास अधिक दृढ झाला आहे. एकूणच, “स्वच्छता दूत” उपक्रमामुळे पिरंगुट गावात स्वच्छ, शिस्तबद्ध आणि जागरूक समाज निर्माण झाला आहे.

स्वच्छ पिरंगुटसाठी कठोर नियम

प्रोत्साहन उपक्रम-स्वच्छता दूत

सार्वजनिक ठिकाणी कचरा टाकल्यास ₹2000 दंड करण्याचा निर्णय ग्रामसभेत घेण्यात आला.

कचरा टाकताना फोटो काढून कळविणाऱ्या नागरिकांना ₹500 बक्षीस देऊन स्वच्छतेस चालना देण्यात आली, ज्याचा पिरंगुटच्या स्वच्छतेवर सकारात्मक परिणाम दिसून आला.

स्वच्छ पिरंगुटसाठी कठोर नियम

प्रोत्साहन उपक्रम-स्वच्छता दूत

सार्वजनिक ठिकाणी कचरा टाकल्यास ₹2000 दंड करण्याचा निर्णय ग्रामसभेत घेण्यात आला.

कचरा टाकताना फोटो काढून कळविणाऱ्या नागरिकांना ₹500 बक्षीस देऊन स्वच्छतेस चालना देण्यात आली, ज्याचा पिरंगुटच्या स्वच्छतेवर सकारात्मक परिणाम दिसून आला.

बुक नंबर	सामान्य पावती नमुना नं. ७	पावती नंबर
८	विषय ११(१), २१(२), ३३(२) ३३(१)(क)अणि ४(ब)३५, ३६(२)अणि २)या (महाराष्ट्राचा ग्रामपंचायतीचा कायदा, बजट व अर्कोट याबाबतचे कायदा)	७३
श्री.	सतिश, मोनटवळे	रा. पवळे
मे. सरपंच ग्रामपंचायत मु.	पिरंगुट, मुळशी जि.	फुण
यांकडून ही पावती देण्यात येते की, आज रोजी आपणाकडून	सार्वजनिक ठिकाणी कचरा टाकणे दंड	
असरी रु.	१५००/-	च्या खाती रक्कम रु. १५००/-
तारीख	१४/११/२०२५	ग्रामसेवक
टीप :- पावती कार्डन पेपरवरची छापी.		

बुक नंबर	सामान्य पावती नमुना नं. ७	पावती नंबर
५१	विषय ११(१), २१(२), ३३(२) ३३(१)(क)अणि ४(ब)३५, ३६(२)अणि २)या (महाराष्ट्राचा ग्रामपंचायतीचा कायदा, बजट व अर्कोट याबाबतचे कायदा)	७३
श्री.	महोदय जावत	रा. पवळे
मे. सरपंच ग्रामपंचायत मु.	पिरंगुट, मुळशी जि.	फुण
यांकडून ही पावती देण्यात येते की, आज रोजी आपणाकडून	सार्वजनिक ठिकाणी कचरा टाकणे दंड	
असरी रु.	१५००/-	च्या खाती रक्कम रु. १५००/-
तारीख	१४/११/२०२५	ग्रामसेवक
टीप :- पावती कार्डन पेपरवरची छापी.		

बुक नंबर	सामान्य पावती नमुना नं. ७	पावती नंबर
५५	विषय ११(१), २१(२), ३३(२) ३३(१)(क)अणि ४(ब)३५, ३६(२)अणि २)या (महाराष्ट्राचा ग्रामपंचायतीचा कायदा, बजट व अर्कोट याबाबतचे कायदा)	७३
श्री.	ऋषिकेश, जगताप	रा. म. बगवे
मे. सरपंच ग्रामपंचायत मु.	पिरंगुट, मुळशी जि.	फुण
यांकडून ही पावती देण्यात येते की, आज रोजी आपणाकडून	सार्वजनिक ठिकाणी कचरा टाकणे दंड	
असरी रु.	१५००/-	च्या खाती रक्कम रु. १५००/-
तारीख	०५/११/२०२५	ग्रामसेवक
टीप :- पावती कार्डन पेपरवरची छापी.		

बुक नंबर	सामान्य पावती नमुना नं. ७	पावती नंबर
५२	विषय ११(१), २१(२), ३३(२) ३३(१)(क)अणि ४(ब)३५, ३६(२)अणि २)या (महाराष्ट्राचा ग्रामपंचायतीचा कायदा, बजट व अर्कोट याबाबतचे कायदा)	७३
श्री.	बादल, महाशास	रा. गिरेवती
मे. सरपंच ग्रामपंचायत मु.	पिरंगुट, मुळशी जि.	फुण
यांकडून ही पावती देण्यात येते की, आज रोजी आपणाकडून	सार्वजनिक ठिकाणी कचरा टाकणे दंड	
असरी रु.	१५००/-	च्या खाती रक्कम रु. १५००/-
तारीख	१४/११/२०२५	ग्रामसेवक
टीप :- पावती कार्डन पेपरवरची छापी.		

उपक्रमाचे नाव: आशा स्वयंसेविका टॅब वितरण डिजिटल आरोग्य सेवा, पिरंगुट

नाविन्यपूर्ण उपक्रमाचा सविस्तर तपशील

पिरंगुट ग्रामपंचायतीने गावातील आरोग्य सेवा अधिक प्रभावी, जलद आणि तंत्रज्ञानाधारित करण्यासाठी “आशा स्वयंसेविका टॅब वितरण” हा उपक्रम राबविला आहे. ग्रामीण भागातील आशा स्वयंसेविका या आरोग्य व्यवस्थेचा कणा मानल्या जातात. माता व बाल आरोग्य, लसीकरण, कुटुंब नियोजन, तसेच विविध शासकीय आरोग्य योजनांची अंमलबजावणी यामध्ये त्यांची महत्त्वाची भूमिका असते. या कामात सुलभता आणि अचूकता आणण्यासाठी ग्रामपंचायतीने सर्व आशा स्वयंसेविकांना टॅब (Tablet) उपलब्ध करून दिले आहेत.

या टॅबच्या माध्यमातून आशा स्वयंसेविका नागरिकांची आरोग्य माहिती डिजिटल स्वरूपात नोंदवू शकतात. गर्भवती महिलांची तपशीलवार माहिती, लसीकरणाचे वेळापत्रक, बालकांची वाढ, तसेच विविध आरोग्य तपासण्या यांची नोंद ऑनलाइन ठेवली जाते. त्यामुळे माहिती हरवण्याचा धोका कमी झाला असून डेटा व्यवस्थापन अधिक सुलभ झाले आहे.

तसेच, या टॅबमध्ये विविध आरोग्य ॲप्स व सरकारी पोर्टल्स जोडलेले असल्यामुळे आशा स्वयंसेविकांना काम करताना त्वरित माहिती मिळते आणि सेवा देणे अधिक सोपे होते. ग्रामपंचायतीने स्वयंसेविकांना टॅब वापरण्याचे प्रशिक्षण देऊन त्यांना डिजिटल पद्धतीने काम करण्यास सक्षम केले आहे.

हा उपक्रम ग्रामीण आरोग्य व्यवस्थेत डिजिटल परिवर्तन घडवून आणणारा असून सेवा अधिक पारदर्शक, वेगवान आणि परिणामकारक बनवतो.

उपक्रमाचे नाव: आशा स्वयंसेविका टॅब वितरण डिजिटल आरोग्य सेवा, पिरंगुट

उपक्रमातून साध्य झालेले परिणाम / लाभ

या उपक्रमामुळे पिरंगुट गावातील आरोग्य सेवा अधिक सुलभ आणि कार्यक्षम झाली आहे. आशा स्वयंसेविकांचे काम डिजिटल झाल्यामुळे डेटा अचूक व वेळेवर उपलब्ध होत असून आरोग्य सेवा नियोजन अधिक प्रभावीपणे करता येत आहे. गर्भवती महिला व बालकांच्या आरोग्यावर अधिक लक्ष केंद्रित करता येत असल्याने आरोग्य निर्देशांक सुधारले आहेत. लसीकरण आणि तपासण्या वेळेवर पूर्ण होऊ लागल्या आहेत. तसेच, स्वयंसेविकांचा आत्मविश्वास आणि कार्यक्षमता वाढली असून त्यांना काम करताना सुलभता मिळाली आहे. एकूणच, या उपक्रमामुळे पिरंगुटमध्ये आरोग्य सेवा अधिक मजबूत, डिजिटल आणि नागरिकाभिमुख बनली आहे.

८. ग्रामपंचायतीने नाविन्यपूर्ण उपक्रम राबविणे

महिला सक्षमीकरणासाठी स्मार्टफोन / टॅब वाटप

CSR अंतर्गत TRW कंपनीमार्फत आरोग्य सेविकांना टॅबलेट्सचे वितरण करण्यात आले. यामुळे आरोग्य सेवा अधिक जलद, डिजिटल व कार्यक्षम होण्यासाठी मदत होत असून सेविका दिवस-रात्र कार्यरत आहेत.

11 Nov 2025 12:10:56 pm
Pirangut
Pune Division
Maharashtra

11 Nov 2025 12:09:49 pm
Pirangut
Pune Division

GM4Q+MJX, Pirangut, Maharashtra 412115, India
Latitude 18.50688° Longitude 73.6890362°
Local 11:23:36 AM Altitude 588 meters
GMT 05:53:36 AM Tuesday, 11.11.2025

GM4Q+MJX, Pirangut, Maharashtra 412115, India
Latitude 18.50688° Longitude 73.6890362°
Local 11:24:10 AM Altitude 588 meters
GMT 05:54:10 AM Tuesday, 11.11.2025

GM4Q+MJX, Pirangut, Maharashtra 412115, India
Latitude 18.50688° Longitude 73.6890362°
Local 11:23:56 AM Altitude 588 meters
GMT 05:53:56 AM Tuesday, 11.11.2025

उपक्रमाचे नाव: जुनी घरे, पाण्याच्या टाक्या व वाड्यांवर थीम पेंटिंग – मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायत राज अभियान, पिरंगुट

नाविन्यपूर्ण उपक्रमाचा सविस्तर तपशील

पिरंगुट ग्रामपंचायतीने गावाचे सौंदर्यीकरण आणि प्रभावी जनजागृती साधण्यासाठी “जुनी/निष्क्रिय घरे, पाण्याच्या टाक्या व पारंपरिक वाडे यांवर थीम पेंटिंग” हा अभिनव उपक्रम राबविला आहे. मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायत राज अभियानाच्या अंतर्गत गावातील दुर्लक्षित व वापरात नसलेल्या भिंती, जुनी घरे, पाण्याच्या टाक्या आणि वाड्यांची निवड करून त्यावर विविध सामाजिक विषयांवर आधारित आकर्षक चित्रकला करण्यात आली आहे.

या चित्रांमध्ये स्वच्छता, जलसंवर्धन, पर्यावरण संरक्षण, महिला सक्षमीकरण, आरोग्य जागरूकता आणि डिजिटल ग्राम अशा विषयांवर संदेश देण्यात आले आहेत. पाण्याच्या टाक्यांवर जलसंधारण व पाणी बचतीचे संदेश, तर जुन्या वाड्यांवर पारंपरिक संस्कृती आणि सामाजिक मूल्ये दर्शविणारी चित्रे साकारण्यात आली आहेत. या उपक्रमात स्थानिक कलाकार, युवक आणि स्वयंसेवी गटांचा सक्रिय सहभाग घेण्यात आला, ज्यामुळे लोकसहभाग अधिक बळकट झाला.

या उपक्रमामुळे गावातील पूर्वी दुर्लक्षित असलेली ठिकाणे आता आकर्षक, संदेशवाहक आणि प्रेरणादायी बनली आहेत. कमी खर्चात प्रभावी जनजागृती आणि गावाचे सौंदर्यीकरण साध्य करणारा हा उपक्रम ठरला आहे.

उपक्रमाचे नाव: जुनी घरे, पाण्याच्या टाक्या व वाड्यांवर थीम पेंटिंग – मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायत राज अभियान, पिरंगुट

उपक्रमातून साध्य झालेले परिणाम / लाभ

या उपक्रमामुळे पिरंगुट गावाचे एकूण सौंदर्य मोठ्या प्रमाणात वाढले असून जुनी घरे, पाण्याच्या टाक्या व वाडे हे आकर्षणाचे केंद्र बनले आहेत. थीम पेंटिंगमुळे नागरिकांमध्ये स्वच्छता, पाणी बचत आणि पर्यावरण संवर्धनाबाबत जागरूकता निर्माण झाली आहे. स्थानिक कलाकार व युवकांना संधी मिळाल्यामुळे त्यांच्या कौशल्याला वाव मिळाला असून लोकसहभाग वाढला आहे. गावात सकारात्मक व प्रेरणादायी वातावरण निर्माण झाले असून ग्रामपंचायतीच्या उपक्रमांविषयी नागरिकांमध्ये अभिमान व सहभागाची भावना अधिक दृढ झाली आहे. एकूणच, या उपक्रमामुळे पिरंगुटमध्ये सौंदर्यीकरणासोबत प्रभावी सामाजिक जनजागृती साध्य झाली आहे.

८. ग्रामपंचायतीने नाविन्यपूर्ण उपक्रम राबविणे

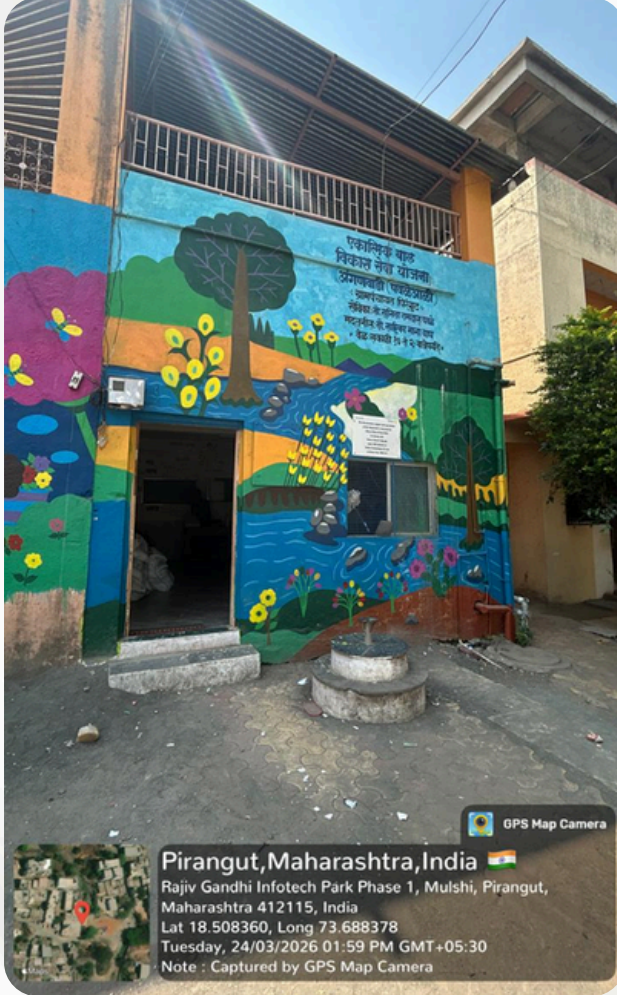
बोलक्या भिंती : संदेश देणाऱ्या भिंती

८. ग्रामपंचायतीने नाविन्यपूर्ण उपक्रम राबविणे

बोलक्या भिंती : संदेश देणाऱ्या भिंती

८. ग्रामपंचायतीने नाविन्यपूर्ण उपक्रम राबविणे

बोलक्या भिंती : संदेश देणाऱ्या भिंती

उपक्रमाचे नाव: घर ते घर पाणी मीटर प्रणाली, पिरंगुट

नाविन्यपूर्ण उपक्रमाचा सविस्तर तपशील

पिरंगुट ग्रामपंचायतीने पाणी वापराचे अचूक मोजमाप, न्याय्य बिलिंग आणि पाणी संवर्धनाला चालना देण्यासाठी “घर ते घर पाणी मीटर प्रणाली” हा उपक्रम राबविला आहे. या उपक्रमांतर्गत गावातील प्रत्येक घराला स्वतंत्र पाणी मीटर बसविण्यात आले आहे. पूर्वी निश्चित दराने पाणीपट्टी आकारली जात असल्यामुळे पाण्याचा वापर नियंत्रित राहत नव्हता, तसेच काही ठिकाणी पाण्याचा अपव्यय होत होता.

या समस्येवर उपाय म्हणून मीटर आधारित प्रणाली लागू करण्यात आली. प्रत्येक घरातील पाणी वापराचे अचूक मोजमाप केले जाते आणि त्यानुसारच बिल तयार केले जाते. यामुळे “जितका वापर, तितके बिल” ही संकल्पना प्रभावीपणे राबवली जात आहे. ग्रामपंचायतीने मीटर बसविण्याबरोबरच नागरिकांना पाणी बचतीबाबत जनजागृती केली आहे.

ही प्रणाली पारदर्शक असून पाणीपुरवठा व्यवस्थापन अधिक कार्यक्षम बनवते. गळती शोधणे, अनियमित वापर ओळखणे आणि पाणी वितरण सुधारणा करणे यासाठीही ही प्रणाली उपयुक्त ठरते. हा उपक्रम शाश्वत जलव्यवस्थापनासाठी महत्त्वपूर्ण पाऊल आहे.

उपक्रमाचे नाव: घर ते घर पाणी मीटर प्रणाली, पिरंगुट

उपक्रमातून साध्य झालेले परिणाम / लाभ

या उपक्रमामुळे पिरंगुटमध्ये पाण्याचा वापर नियंत्रित झाला असून अपव्यय लक्षणीयरीत्या कमी झाला आहे. नागरिकांमध्ये पाणी बचतीची जाणीव निर्माण झाली असून जबाबदारीने पाणी वापरण्याची सवय लागली आहे. मीटर आधारित बिलिंगमुळे पारदर्शकता वाढली असून नागरिकांना न्याय्य दरात बिल मिळत आहे. तसेच, ग्रामपंचायतीची पाणीपट्टी वसुली सुधारली असून पाणीपुरवठा व्यवस्थापन अधिक प्रभावी झाले आहे. एकूणच, या उपक्रमामुळे पिरंगुटमध्ये शाश्वत, पारदर्शक आणि जबाबदार जलव्यवस्थापन प्रणाली निर्माण झाली आहे.

८. ग्रामपंचायतीने नाविन्यपूर्ण उपक्रम राबविणे प्रत्येक घरासाठी स्वतंत्र वॉटर मीटर व स्वयंचलित बिल निर्मिती प्रणाली

८. ग्रामपंचायतीने नाविन्यपूर्ण उपक्रम राबविणे प्रत्येक घरासाठी स्वतंत्र वॉटर मीटर व स्वयंचलित बिल निर्मिती प्रणाली

८. ग्रामपंचायतीने नाविन्यपूर्ण उपक्रम राबविणे प्रत्येक घरासाठी स्वतंत्र वॉटर मीटर व स्वयंचलित बिल निर्मिती प्रणाली

उपक्रमाचे नाव: कृषि अवजार बँक कमी दरात शेती साधन उपलब्धता, पिरंगुट

नाविन्यपूर्ण उपक्रमाचा सविस्तर तपशील

पिरंगुट ग्रामपंचायतीने शेतकऱ्यांना आधुनिक शेती साधने कमी खर्चात उपलब्ध करून देण्यासाठी “शेतकरी अवजार बँक” हा उपक्रम सुरू केला आहे. लहान व अल्पभूधारक शेतकऱ्यांना महागडी शेती अवजारे खरेदी करणे परवडत नाही, त्यामुळे उत्पादन खर्च वाढतो आणि शेतीतील प्रगती मर्यादित राहते. या पार्श्वभूमीवर ग्रामपंचायतीने सामायिक वापराची (shared model) संकल्पना राबवली आहे.

या अवजार बँकेत नांगर, रोटाव्हेटर, स्प्रे पंप, कटर, गवत कापणी यंत्र इत्यादी विविध शेती साधने उपलब्ध करून देण्यात आली आहेत. शेतकरी अत्यल्प दरात ही साधने भाड्याने घेऊ शकतात. साधनांच्या वापरासाठी सोपी नोंदणी प्रक्रिया ठेवण्यात आली असून वेळापत्रकानुसार उपकरणे दिली जातात.

या उपक्रमामुळे शेतकऱ्यांना आधुनिक तंत्रज्ञानाचा लाभ मिळत असून शेतीतील कामे जलद आणि कार्यक्षम पद्धतीने पूर्ण होतात. ग्रामपंचायतीने या उपक्रमासाठी नियोजनबद्ध व्यवस्थापन प्रणाली तयार केली आहे, ज्यामध्ये साधनांची देखभाल, वेळेवर उपलब्धता आणि पारदर्शक शुल्क प्रणाली यावर भर देण्यात आला आहे.

हा उपक्रम केवळ आर्थिक मदत न करता शेतकऱ्यांच्या उत्पादनक्षमतेत वाढ घडवून आणणारा आहे. तसेच, शेतकऱ्यांमध्ये सहकार्याची भावना निर्माण करून शेती अधिक शाश्वत आणि फायदेशीर करण्याचा प्रयत्न करण्यात आला आहे.

उपक्रमाचे नाव: कृषि अवजार बँक कमी दरात शेती साधन उपलब्धता, पिरंगुट

उपक्रमातून साध्य झालेले परिणाम / लाभ

या उपक्रमामुळे पिरंगुटमधील शेतकऱ्यांचा शेती खर्च लक्षणीयरीत्या कमी झाला असून आधुनिक शेती साधनांचा वापर वाढला आहे. अल्पभूधारक शेतकऱ्यांनाही कमी दरात अवजारे उपलब्ध झाल्यामुळे त्यांची आर्थिक स्थिती सुधारण्यास मदत झाली आहे. शेतीतील कामे जलद आणि कार्यक्षम झाल्याने उत्पादनक्षमतेत वाढ झाली आहे. सामायिक वापरामुळे साधनांचा योग्य वापर होत असून अनावश्यक खर्च टाळला जात आहे. शेतकऱ्यांमध्ये सहकार्य व एकजूट वाढली असून शेती व्यवसाय अधिक सक्षम आणि शाश्वत बनला आहे.

८. ग्रामपंचायतीने नाविन्यपूर्ण उपक्रम राबविणे कृषि अवजार बँक

उपक्रमाचे नाव: ग्राम कनेक्ट मोबाईल ॲप कर व नागरिक सुविधा

नाविन्यपूर्ण उपक्रमाचा सविस्तर तपशील

पिरंगुट ग्रामपंचायतीने डिजिटल प्रशासन मजबूत करण्यासाठी “ग्राम कनेक्ट मोबाईल ॲप” सुरू केले आहे. या ॲपच्या माध्यमातून घरपट्टी, पाणीपट्टी व इतर कर ऑनलाइन भरण्याची सुविधा उपलब्ध करून देण्यात आली आहे. नागरिकांना घरबसल्या UPI व इतर डिजिटल माध्यमातून पेमेंट करता येते व तत्काळ पावती मिळते.

यासोबतच तक्रार नोंदणी, जन्म-मृत्यू दाखले अर्ज, पाणीपुरवठा व स्वच्छता संबंधित सेवा एकाच प्लॅटफॉर्मवर देण्यात आल्या आहेत. ग्रामपंचायतीने घरनिहाय डिजिटल डेटा तयार करून ॲपमध्ये समाविष्ट केला आहे. ग्रामसभांद्वारे नागरिकांना ॲप वापरण्याचे मार्गदर्शन करण्यात आले. हा उपक्रम पारदर्शक, जलद आणि सोयीस्कर सेवा देणारा असून “स्मार्ट ग्राम” संकल्पनेला चालना देतो.

उपक्रमाचे नाव: ग्राम कनेक्ट मोबाईल ॲप – कर व नागरिक सुविधा

उपक्रमातून साध्य झालेले परिणाम / लाभ

या उपक्रमामुळे ग्रामपंचायतीची कर वसुली लक्षणीयरीत्या वाढली असून नागरिकांनी वेळेवर कर भरण्याची सवय अंगीकारली आहे. घरबसल्या सेवा उपलब्ध झाल्यामुळे नागरिकांचा वेळ आणि श्रम वाचले आहेत तसेच कार्यालयीन गर्दी कमी झाली आहे.

डिजिटल पेमेंट व त्वरित पावतीमुळे व्यवहारात पारदर्शकता निर्माण झाली असून प्रशासनावरील विश्वास वाढला आहे. तक्रार नोंदणी व त्यावर होणारी जलद कार्यवाही यामुळे नागरिकांना तत्काळ सेवा मिळत आहे. याशिवाय, ग्रामपंचायतीचे कामकाज अधिक कार्यक्षम झाले असून गावातील डिजिटल साक्षरतेतही वाढ झाली आहे.

८. ग्रामपंचायतीने नाविन्यपूर्ण उपक्रम राबविणे डिजिटल ग्रामपंचायत – पिरंगुट

पिरंगुट ग्रामपंचायतची स्वतःची अधिकृत वेबसाइट, ऑनलाईन कर संकलनासाठी स्वतंत्र पोर्टल तसेच **GramConnect** मोबाईल ॲप उपलब्ध असून, ग्रामस्थांना सर्व सेवा एका ठिकाणी, सुलभ व पारदर्शक पद्धतीने मिळत आहेत.

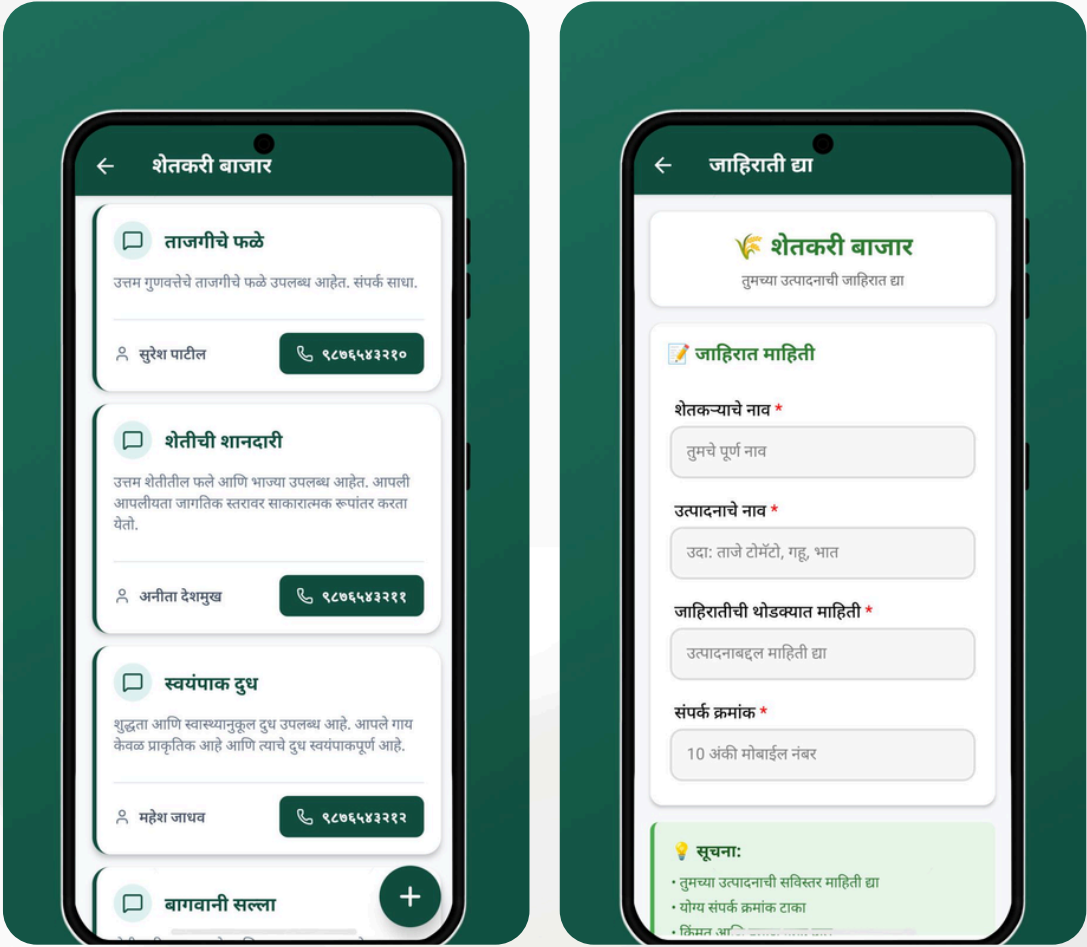
Mulshi Subdistrict, Maharashtra, India
Pirangut, Ainalwasti, Mulshi Subdistrict, Pune District, Maharashtra, India
Lat: 18.534158° Long: 73.673421°
14/11/2025 03:38 PM GMT +05:30

८. ग्रामपंचायतीने नाविन्यपूर्ण उपक्रम राबविणे डिजिटल ग्रामपंचायत – पिरंगुट

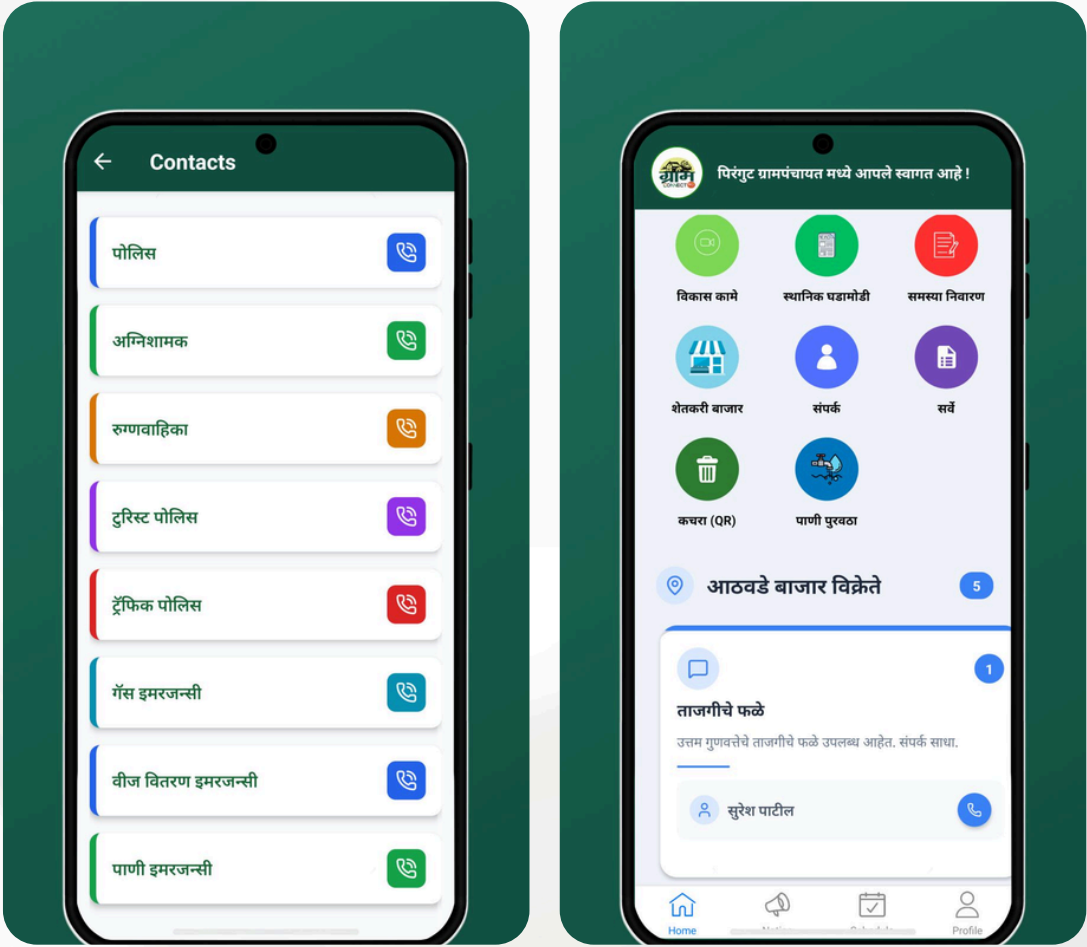
पिरंगुट ग्रामपंचायतची स्वतःची अधिकृत वेबसाइट, ऑनलाईन कर संकलनासाठी स्वतंत्र पोर्टल तसेच **GramConnect** मोबाईल ॲप उपलब्ध असून, ग्रामस्थांना सर्व सेवा एका ठिकाणी, सुलभ व पारदर्शक पद्धतीने मिळत आहेत.

८. ग्रामपंचायतीने नाविन्यपूर्ण उपक्रम राबविणे डिजिटल ग्रामपंचायत – पिरंगुट

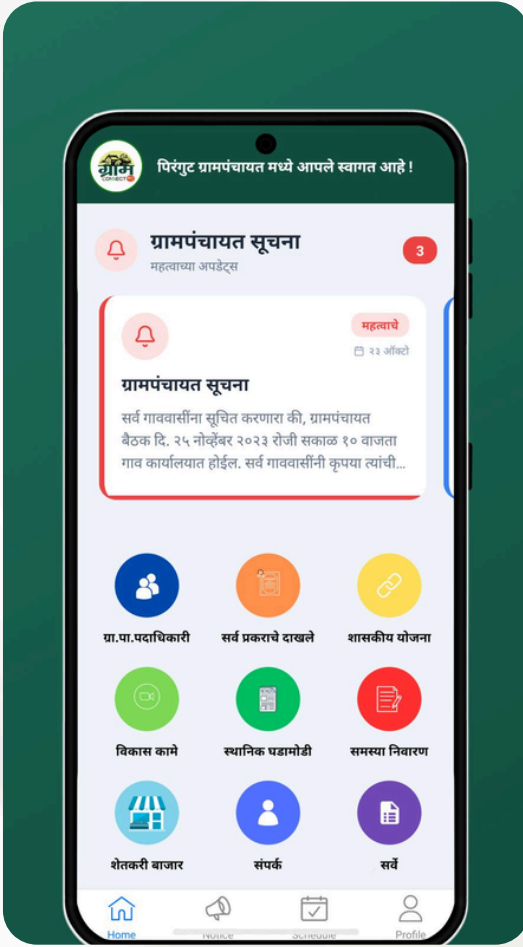
पिरंगुट ग्रामपंचायतची स्वतःची अधिकृत वेबसाइट, ऑनलाईन कर संकलनासाठी स्वतंत्र पोर्टल तसेच **GramConnect** मोबाईल ॲप उपलब्ध असून, ग्रामस्थांना सर्व सेवा एका ठिकाणी, सुलभ व पारदर्शक पद्धतीने मिळत आहेत.

८. ग्रामपंचायतीने नाविन्यपूर्ण उपक्रम राबविणे डिजिटल ग्रामपंचायत – पिरंगुट

पिरंगुट ग्रामपंचायतची स्वतःची अधिकृत वेबसाइट, ऑनलाईन कर संकलनासाठी स्वतंत्र पोर्टल तसेच **GramConnect** मोबाईल ॲप उपलब्ध असून, ग्रामस्थांना सर्व सेवा एका ठिकाणी, सुलभ व पारदर्शक पद्धतीने मिळत आहेत.

उपक्रमाचे नाव: कुस्ती प्रशिक्षण केंद्र – मुली व मुलांसाठी मोफत प्रशिक्षण, पिरंगुट

नाविन्यपूर्ण उपक्रमाचा सविस्तर तपशील

पिरंगुट ग्रामपंचायतीने गावातील तरुणांना क्रीडा क्षेत्रात प्रोत्साहन देण्यासाठी आणि पारंपरिक खेळांचे जतन करण्यासाठी “कुस्ती प्रशिक्षण केंद्र” हा उपक्रम सुरू केला आहे. या केंद्रामध्ये मुली व मुलांना पूर्णपणे मोफत कुस्तीचे प्रशिक्षण दिले जाते. विशेष म्हणजे, या उपक्रमासाठी स्थानिक गणेश मंडळांचे सहकार्य मिळाले असून त्यांनी मैदान, साहित्य व इतर आवश्यक सुविधा उपलब्ध करून दिल्या आहेत.

ग्रामीण भागातील अनेक तरुणांमध्ये क्रीडाक्षेत्रात प्रगती करण्याची क्षमता असते, परंतु योग्य मार्गदर्शन व सुविधा नसल्यामुळे त्यांना संधी मिळत नाही. ही बाब लक्षात घेऊन ग्रामपंचायतीने प्रशिक्षित कोचच्या मार्गदर्शनाखाली नियमित सराव सत्रे सुरू केली आहेत. कुस्तीचे तंत्र, शारीरिक तंदुरुस्ती, शिस्त व आहार याबाबतही मार्गदर्शन दिले जाते.

या केंद्रामध्ये मुलींनाही समान संधी देण्यात आली आहे, ज्यामुळे महिला सक्षमीकरणाला चालना मिळत आहे. सुरक्षित आणि प्रोत्साहनपर वातावरणात मुलीही उत्साहाने सहभाग घेत आहेत. हा उपक्रम केवळ क्रीडा प्रशिक्षणापुरता मर्यादित नसून तरुणांमध्ये आत्मविश्वास, शिस्त आणि आरोग्यदायी जीवनशैली विकसित करण्यावर भर देतो.

उपक्रमाचे नाव: कुस्ती प्रशिक्षण केंद्र – मुली व मुलांसाठी मोफत प्रशिक्षण, पिरंगुट

उपक्रमातून साध्य झालेले परिणाम / लाभ

या उपक्रमामुळे पिरंगुट गावातील तरुणांमध्ये क्रीडा विषयीची आवड आणि सहभाग मोठ्या प्रमाणात वाढला आहे. मोफत प्रशिक्षणामुळे सर्व स्तरातील मुला-मुलींना समान संधी मिळाली असून त्यांच्या शारीरिक तंदुरुस्तीमध्ये सुधारणा झाली आहे. कुस्तीच्या माध्यमातून शिस्त, आत्मविश्वास आणि स्पर्धात्मक वृत्ती विकसित झाली आहे. विशेषतः मुलींचा सहभाग वाढल्यामुळे महिला सक्षमीकरणाला चालना मिळाली आहे. गणेश मंडळांच्या सहकार्यामुळे गावात सामाजिक एकजूट वाढली असून क्रीडा संस्कृतीला प्रोत्साहन मिळाले आहे. परिणामी, पिरंगुटमध्ये निरोगी, आत्मविश्वासी आणि क्रीडाप्रेमी युवा पिढी तयार होत आहे.

८. ग्रामपंचायतीने नाविन्यपूर्ण उपक्रम राबविणे कुस्ती प्रशिक्षण

उपक्रमाचे नाव: घरपोच QR कोड कर भरणा प्रणाली, पिरंगुट

नाविन्यपूर्ण उपक्रमाचा सविस्तर तपशील

पिरंगुट ग्रामपंचायतीने कर वसुली प्रक्रिया सुलभ, जलद आणि पारदर्शक करण्यासाठी “घरपोच QR कोड कर भरणा प्रणाली” हा उपक्रम राबविला आहे. या उपक्रमांतर्गत प्रत्येक घराला एक स्वतंत्र QR कोड देण्यात आला असून त्या कोडमध्ये संबंधित घराची कर माहिती जोडलेली आहे. नागरिकांना घरपट्टी, पाणीपट्टी व इतर कर भरण्यासाठी ग्रामपंचायत कार्यालयात जाण्याची गरज उरत नाही.

नागरिक त्यांच्या मोबाईलद्वारे QR कोड स्कॅन करून थेट ऑनलाइन पेमेंट करू शकतात. UPI व इतर डिजिटल माध्यमातून काही क्षणांत कर भरता येतो व तत्काळ डिजिटल पावती मिळते. ग्रामपंचायतीने घरपोच जाऊन QR कोड वितरण केले असून नागरिकांना त्याचा वापर कसा करायचा याचे मार्गदर्शनही दिले आहे. या प्रणालीमुळे कर भरण्याची प्रक्रिया अत्यंत सोपी व नागरिकाभिमुख झाली आहे. तसेच, ग्रामपंचायतीला रिअल-टाइममध्ये कर वसुलीचा डेटा मिळत असल्याने नियोजन अधिक प्रभावीपणे करता येते. हा उपक्रम डिजिटल गाव संकल्पनेला बळकटी देणारा आहे.

उपक्रमाचे नाव: घरपोच QR कोड कर भरणा प्रणाली, पिरंगुट

उपक्रमातून साध्य झालेले परिणाम / लाभ

या उपक्रमामुळे पिरंगुटमध्ये कर भरण्याची प्रक्रिया अत्यंत सोपी आणि जलद झाली असून नागरिकांनी मोठ्या प्रमाणावर डिजिटल पेमेंट स्वीकारले आहे. घरबसल्या कर भरण्याची सुविधा उपलब्ध झाल्यामुळे नागरिकांचा वेळ व श्रम वाचले आहेत आणि कार्यालयातील गर्दी कमी झाली आहे. डिजिटल व्यवहारामुळे पारदर्शकता वाढली असून कर वसुलीतही लक्षणीय वाढ झाली आहे. तसेच, ग्रामपंचायतीला अचूक व तत्काळ माहिती मिळत असल्यामुळे प्रशासन अधिक कार्यक्षम झाले आहे. एकूणच, या उपक्रमामुळे पिरंगुटमध्ये स्मार्ट, पारदर्शक आणि सुलभ कर प्रणाली विकसित झाली आहे.

८. ग्रामपंचायतीने नाविन्यपूर्ण उपक्रम राबविणे

QR कोडद्वारे डिजिटल कर संकलन व्यवस्था – ग्रामपंचायत पिरंगुट

